

Meddelande om EU:s preliminära position inför förhandlingar om global utveckling efter 2015

2012/13:FPM86

Utrikesdepartementet

2013-04-12

Dokumentbeteckning

KOM(2013) 92

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt regionkommittén. Ett anständigt liv för alla: Att avskaffa fattigdom och ge världen en hållbar framtid

Sammanfattning

Kommissionen lämnar i meddelandet förslag till EU:s vision och förhållningssätt inför framtida internationella förhandlingar om global utveckling efter 2015. Förslaget innefattar vissa grundläggande principer utifrån vilka EU bör engagera sig i kommande förhandlingar, huvudsakligen översynen av millenniemålen (september 2013) och framtagandet av hållbarhetsmål (arbetsgrupp inom Generalförsamlingen).

Regeringen välkomnar meddelandet. Det är i detta skede oklart hur det irländska ordförandeskapet kommer hantera rådslutsatser. Meddelandet förväntas behandlas av EU:s biståndsministrar i maj och av miljørådet i juni. Eventuellt kommer rådslutsatserna antas vid allmänna rådet (General Affairs Council) den 25 juni.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Kommissionen antog meddelandet den 27 februari 2013. Meddelandet presenterar förslag till EU:s position inför kommande förhandlingar i FN. Det gäller bland annat översynen av millenniemålen (MDG), högnivåpanelens rapport och uppföljningen av de åtaganden som gjordes vid

FN:s konferens om hållbar utveckling i Rio 2012. Förslaget syftar till att skapa ett för EU samordnat och koordinerat agerande. Inför Rio lade kommissionen fram ett meddelande och rådet antog slutsatser inför och efter konferensen (Miljörådet, mars och oktober 2012).

2012/13:FPM86

EU:s ambition är att bidra till ett övergripande ramverk som syftar till inkluderande hållbar utveckling med hänsyn till jordens gränser. Ett övergripande mål är att översynen av millenniemålen och framtida hållbarhetsmål (SDGs) ska utmynna i en global dagordning som ska vara relevant för alla länder med en uppsättning universella mål. Fattigdomsbekämpning ska vara i centrum och det framtida ramverket bör bygga på erfarenheterna av millenniemålen (MDGs). Ramverket ska främja inkluderande tillväxt som är ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar i syfte att säkerställa ett anständigt liv för alla. Kommissionen lyfter fram vikten av det nationella ansvaret och ansvarutkrävande på nationell nivå.

Meddelandet föreslår att genom en gemensam vision för 2050 med mål och delmål för att uppnå ett anständigt liv för alla 2030.

Vad gäller finansieringsfrågor och genomförande som är relevant för den framtida globala dagordningen avser kommissionen återkomma med ett nytt meddelande i mitten av 2013.

1.2 Förslagets innehåll

Att utrota fattigdom och säkerställa hållbar utveckling är två av de största utmaningarna som vi står inför idag. Ungefär 1,3 miljarder människor lever i extrem fattigdom och ohållbar användning av naturresurser utgör ett långsiktigt hot mot mänskligheten. Millenniemålen representerar en viktig milstolpe och har bidragit till ökad politisk vilja, medvetenhet och mobilisering av resurser. De övergripande resultaten av millenniemålen visar att det är fullt möjligt att inte bara minska utan t.o.m. helt utrota fattigdom inom en enda generation. Samtidigt är framgångarna som åstadkommits ojämnt fördelade mellan länder – med påfallande dåliga resultat i sviktande stater och konfliktdrabbade länder – men också inom länder.

Det återstår fortfarande utmaningar som hindrar uppfyllandet av millenniemålen. 1,5 miljarder människor, d.v.s. en fjärdedel av världens befolkning, lever i konfliktdrabbade länder som ännu inte har uppnått målen. Endast 20 % av världens befolkning har tillgång till grundläggande socialt skydd. 7 miljoner människor med hiv/aids har fortfarande inte fått tillgång

till behandling. 780 miljoner människor har inte tillgång till rent och säkert dricksvatten. Ungefär 61 miljoner barn går inte i skolan och kvinnor utsätts fortfarande för diskriminering, våld och allvarliga hälsorisker. Dålig samhällsstyrning inklusive brist på demokrati, rättsstatsprincipen och mänskliga rättigheter, hämmar ansträngningar för att utrota fattigdom och få till stånd hållbar utveckling. Redan idag har klimatförändringar, uttömmande av naturresurser och försämrade ekosystem en omfattande inverkan på människors försörjningsmöjligheter. Fattiga länder drabbas oproportionerligt hårt eftersom de bland annat är särskilt beroende av naturresurser inom sektorer som t.ex. jordbruk, skogsbruk, energi och turism. Utmaningarna måste också ses mot bakgrund av demografiska trender och migration.

Det nya ramverket för global utveckling bör vara universellt och direkt relevant för alla länder. Millenniedeklarationen bör vägleda arbetet med att utveckla ett framtida ramverk efter 2015. Den framtida dagordningen för global utveckling bör bygga på resultat av en bred och inkluderande process. Kommissionen lyfter fram att nya mål bör vara enhetliga med slutdokumenten från Rio+20 konferensen.

EU arbetar internt med hållbar utveckling genom övergripande politiska åtgärder, bland annat genom den övergripande strategin för smart, inkluderande och hållbar tillväxt, Europa 2020. EU har genom utvecklingssamarbetet bidragit till millenniemålen genomförande och kommer att bidra även i framtiden. I detta sammanhang växer mer effektiva och verkningsfulla metoder fram för att bistånd ska fungera som en katalysator för utvecklingen. Ökad samstämmighet mellan olika politikområden (Policy Coherence for Development) är grundläggande för att utrota fattigdom och åstadkomma hållbar utveckling.

Utmaningarna som vi står inför måste hanteras gemensamt. Det finns ett grundläggande samband mellan global miljömässig hållbarhet och fattigdomsutrotning. Det kommer inte att vara möjligt att avskaffa fattigdom och säkerställa ett anständigt liv för alla om man inte samtidigt tar itu med den globala miljömässiga hållbarheten och vice versa.

Det föreslås att vissa grundprinciper som är allmänt vedertagna ska utgöra grund för EU:s preliminära positioner. Bland annat att de tre dimensionerna för hållbar utveckling (social, ekonomisk och miljömässig) integreras och att fattigdom, välbefinnande och välfärd som är multidimensionella inte endast ses ur ett ekonomiskt perspektiv.

- Grundläggande mänsklig utveckling/levnadsstandard
- Drivkrafter för inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt och utveckling
- Hållbar förvaltning av naturresurser
- Rättvisa, jämställdhet, jämlikhet, demokrati och rättsstatsprincipen och frågor som rör mänskliga rättigheter
- Fred och säkerhet

Detta för att garantera ett värdigt liv för alla år 2030 och en hållbar framtid med en vision som sträcker sig till 2050. Målen bör vara universella och begränsade i antal. För att säkerställa ägarskap och relevans bör målen utformas och kunna göras operativa på nationell nivå. Alla länder bör ha ett ansvar för att målen uppnås. Särskilt uppmärksamhet bör riktas mot behoven i sviktande stater. Målen bör beakta vetenskaplig evidens och forskning. Målsättningar och indikatorer ska vara mätbara.

Det primära ansvaret för genomförande ligger på nationell nivå och bör genomföras i partnerskap med olika intressenter och samarbetspartners. Inhemsk resursmobilisering, skattemässiga regler och institutioner som stöder utvecklingen av den privata sektorn, investeringar, anständiga arbetstillfällen och konkurrenskraft inom export är avgörande för hållbar ekonomisk tillväxt.

Målen bör stimulera åtgärder för produktiv sysselsättning och anständigt arbete för alla, inklusive ungdomar, kvinnor och personer med funktionshinder. Målen måste i ökad utsträckning se till kvalitetsaspekter, exempelvis vad gäller utbildning och hälsa. Det bör finnas en nedre gräns under vilket ingen man, kvinna eller barn ska falla vad gäller utbildning, näring, vatten, hälsa etc. vid 2030. Varje medborgare ska vidare kunna ställa sin regering till svars för att inte uppnå dessa nedre gränser.

Alla länder skulle gynnas av strukturella förändringar som möjliggör öppna marknader, öppna ekonomier, den privata sektorns utveckling och investeringar. Övergången till grön ekonomi, hållbara konsumtions- och produktionsmönster samt en mer jämlik fördelning av resurser bör eftersträvas. Mål bör stimulera möjligheterna till mer inkluderande och hållbar tillväxt, med stöd av indikatorer bortom BNP. Till viktiga drivkrafter hör exempelvis hållbar energi, vetenskap och teknik, bostäder och transport, större möjligheter för marknadstillträdet – samt migration och rörlighet.

Drivkrafterna kräver ett stabilt näringslivsklimat för att främja företagande, entreprenörskap, innovation och sysselsättning.

2012/13:FPM86

Hållbar förvaltning och användning av naturresurser är viktigt för att främja den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen särskilt när 70 % av världens fattiga lever på landsbygden. Varje land bör verka för hållbar förvaltning av naturresurser och skapa öppna och transparenta styrningsstrukturer som säkerställer hållbar och rättvis användning av resurser.

Mål vad gäller områdena livsmedelsförsörjning, biologisk mångfald, och hav bör definieras och vara universellt applicerbara för att bidra till ekonomisk tillväxt, skydd av biologisk mångfald, hållbart skogsbruk mm.

Allas lika värde, och rätt till välbefinnande är inskriven i den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna och millenniedeklarationen, som också uttryckligen erkänner sambandet mellan mänskliga rättigheter, god samhällsstyrning och hållbar utveckling. Rättvisa, jämlikhet, mänskliga rättigheter och demokrati (inklusive aspekter för god samhällsstyrning) är grundläggande för framsteg inom exempelvis utbildning och hälsa men är också viktiga rättigheter i sig. Kvinnors roll är särskilt viktig för att möjliggöra hållbar utveckling och alla former av hinder för jämlikt deltagande bör avlägsnas. Kvinnors och flickors rättigheter bör säkerställas. Det är viktigt att post-2015 ramverket avspeglar en rättighetsbaserad ansats till utveckling.

Många länder, utöver sviktande stater, kämpar mot otrygghet och våld. Människohandel, gränsöverskridande terrorism, brottsliga nätverk, underminerar medborgarnas säkerhet och minskar utsikterna för ett anständigt liv. Kvinnor och barn är särskilt drabbade. Freds- och säkerhetsfrågor bör i en post-2015 kontext bygga på det arbetet som redan gjorts mellan vissa sviktande stater relaterat till mötet i Busan 2011.

Ramverket bör överensstämja med redan befintliga mål och målsättningar som överenskommit internationellt, t.ex. på områdena klimatförändring och biologisk mångfald.

EU måste engageras fullt ut i de kommande internationella processerna med sammanhängande och samordnade positioner vid FN och i andra relevanta forum. EU bör komma fram till en gemensam ståndpunkt om hur processerna kring hållbarhetsmålen (SDGs) och översynen av millenniemålen bör sammanföras och integreras i en enda process för att skapa ett övergripande ramverk.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

2012/13:FPM86

Meddelandet får i sig inga konsekvenser för svenska regler.

1.4 Budgetära konsekvenser/Konsekvensanalys

Meddelandet medför inga omedelbara budgetära konsekvenser.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar kommissionens meddelande och dess vision om att utrota fattigdom och ge världen en hållbar framtid. Regeringen instämmer i kommissionens förslag om att integrera hållbar utveckling och fattigdomsutrotning i ett övergripande ramverk efter 2015 med en vision som sträcker sig till 2050.

Regeringen anser likt kommissionen det inte kommer att vara möjligt att avskaffa fattigdom och säkerställa ett anständigt liv för alla om man inte samtidigt beaktar klimatförändringar, global miljömässig hållbarhet, jordens resurser och vice versa.

Regeringen stödjer kommissionens förslag att översynen av millenniemålen och de framtida hållbarhetsmålen (SDGs) ska tillsammans utmynna i en uppsättning universella mål för global hållbar utveckling och fattigdomsutrotning. Mål ska vara tillämpbara i samtliga länder och därmed alla länders ansvar.

Regeringen delar kommissionens syn om att fattigdom är multidimensionell och inte endast kan angripas från ett ekonomiskt perspektiv. Fattigdom är också brist på makt, möjligheter och säkerhet. Regeringen understryker vikten av att främja och ta tillvara individens krafter för egen och samhällets utveckling och att individen bör stå i centrum i den framtida dagordningen. Särskilt relevant för en socialt inkluderande utveckling är barns- och ungas rättigheter.

Regeringen instämmer i kommissionens syn att brister i fråga om demokrati, respekt för mänskliga rättigheter, rättsstatens principer, inklusive dålig samhällsstyrning, är centrala hinder för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling. Kvinnors roll är särskilt viktig och ökad jämställdhet kan bidra som frigörande drivkraft för inkluderande utveckling. Regeringen vill även

understryka vikten av att grupper som inte synliggjorts tillräckligt nu lyfts fram, det gäller t.ex. personer med funktionsnedsättning.

2012/13:FPM86

Regeringen ställer sig bakom kommissionens analys av den globala kontexten som visar att bl.a. ojämlikhet och utbredd arbetslöshet har ökat trots snabb ekonomisk tillväxt i många länder. Samtidigt lever ungefär 1,5 miljarder människor i konfliktdrabbade länder och sviktande stater som inte har uppnått ett enda av millenniemålen. Därför vill regeringen att frihet från våld i alla sina former ska vara en central beståndsdel av den nya dagordningen.

Regeringen instämmer med kommissionens förslag på att komma överens om några principer som vägledning i framtagandet av det framtida ramverket och stödjer de principer som föreslås som EU:s utgångspunkt för förhandlingar utan att förekomma eventuella målskrivningar.

Ramverket bör integrera de tre dimensionerna av hållbar utveckling (social, ekonomisk och miljömässig) och grundläggande mänsklig utveckling. Bland annat hållbar förvaltning och användning av naturresurser, hantering av klimatförändringar och förlust av biologisk mångfald, drivkrafter för hållbar och inkluderande tillväxt, inklusive öppna marknader, öppna ekonomier, migration, hållbar konsumtion och produktion, samt jämlikhet, jämställdhet och rättvisa, mänskliga rättigheter, fred och säkerhet.

Regeringen anser att millenniedeklarationen och därmed respekten för mänskliga rättigheter bör stå som grund för den framtida dagordningen. Målsättningen bör vara att alla länder gemensamt eftersträvar att alla människor ska få ett minimum av social- och ekonomisk trygghet och socialt skydd i form av utbildning, hälsa, sexuell och reproduktiv hälsa (SRHR), livsmedelsförsörjning, rent dricksvatten, etc.

Regeringen anser att ansvarsutkrävande på nationell nivå är ett måste. Stater har ett ansvar och regeringar och makthavare ska kunna ställas till svars.

Regeringen instämmer i att alla källor till resurser måste mobiliseras, dvs. nationella och internationella, privata och offentliga. Finansiering och andra genomförandemedel bör behandlas på ett heltäckande och integrerat sätt.

Brett partnerskap är en nödvändig förutsättning för global hållbar utveckling. Det civila samhället, den privata sektorn, företag och stiftelser, bör alla bidra till att bygga den framtida globala dagordningen post 2015. Samstämmighet mellan olika politiska områden bidrar till hållbar utveckling och bör eftersträvas (PGU).

Regeringen vill verka för ett övergripande ramverk där fattigdomsutrotning och hållbar utveckling (ekonomisk, social och miljömässig) blir centrala och

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Meddelandet har preliminärt mottagits positivt vad gäller förslaget om att EU antar några principer inför framtida förhandlingar i FN-processerna. Flera länder har lyft vikten av att målen blir universella. Andra aspekter som lyfts fram är fred och säkerhet (med fokus på sviktande stater), mänskliga rättigheter (inklusive hälsa- och sexuella rättigheter, SRHR), biologisk mångfald, hållbar produktion och konsumtion, jämställdhet samt jämlikhet. EU uppmanas att agera flexibelt och lyssnande i det kommande arbetet.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Inga officiella synpunkter från institutionerna är kända. I Europaparlamentet pågår arbetet med att ta fram en rapport i utskottet för utvecklingsfrågor, DEVE. Europaparlamentet höll en hearing den 22 januari om millennimålen och processen efter 2015.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Kommissionen har genomfört en bred offentlig konsultation med civila samhällets organisationer och EU delegationer inför framtagandet av meddelandet. Konsultationen har bland annat lyft fram betydelsen av tydliga och långsiktiga målsättningar med hänsyn till befintliga överenskommelser, inkluderande grön ekonomi samt drivkrafter för att utrota fattigdom och åstadkomma hållbar utveckling. Svenska NGOs, inklusive Concord och WWF, har kommenterat att meddelandet anses svagt med avseende på mekanismer för ansvarsutkrävande. Därtill uttrycks bland annat ett behov av att stärka och vidareutveckla skrivningar om mänskliga rättigheter och samstämmighet för utveckling (PCD). Begreppet för hållbar utveckling bör innefatta dess tre dimensioner.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Meddelandet innehåller inga förslag med rättslig grund.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Meddelandet innehåller inga lagstiftningsförslag.

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Meddelandet har diskuterats en första gång i arbetsgruppen för allmänna utvecklingsfrågor (CODEV), i arbetsgruppen för FN frågor (CONUN) och arbetsgruppen för globala miljöfrågor (WPIEI Global). Ordförandeskapet har planerat mellan fyra och fem gemensamma möten med de olika arbetsgrupperna under april och maj innan rådslutsatser förväntas antas.

4.2 Fackuttryck/termer